

Høstrug

– Et kornslag med stort avlingspotensiale!



Vi besøker Leiv Tore Haugen i Våle og følger gårdens rugåker.

Rug er et kornslag som kan ha stort avlingspotensiale og sterk konkurransekraft. Den produserer mye rot- og bladmasse, og den skiller ut stoffer som kan hemme veksten hos konkurrerende planter. Rugen kan også ha relativt god vekst på skrinne arealer og under tørke. Kombinasjonen tidlig vekststart, sterk overvintringsevne og sen vekstavslutning gjør også rugen interessant som tidlig grønnfôrvekst og fangvekst. Etter en tidlig slått i mai kan rugen pløyes, og bonden kan isteden så korn til modning.



Høstrug Granat hos Leiv Tore Haugen 1.november 2019.

Bør man velge hybridrug eller linjerug?

Hybridene viser i konvensjonelle forsøk et større avlingspotensial enn linjesortene, typisk i størrelsesorden 10%-20%.

Er valget dermed selvsagt? Linjesortenes fordeler har erfaringsmessig vært større motstand mot mjøldrøye, senere såtidsmuligheter, sterkere toleranse for skrin jord og bedre overlagingsevne for såvaren. Dermed nyanse-res valget, kanskje spesielt i økologiske og regenerative kontekster, og ved bruk av rug som fangvekst.



Legde i Rug

Rug er vanligvis utsatt for legde. Det finnes likevel betydelige sortsvariasjoner med tanke på lengde, stråstyrke og sensitivitet overfor vekstreguleringsmidler. KWS hybridsortene Binntto og Daniello har vært blant sortene med minst legde og sterkest sensitivitet for vekstreguleringsmidler. Den nye sorten SU Performer har vist svært høyt avlingspotensiale, men har svakere strå og lavere sensitivitet for vekstregulering. SU Performer er en blanding av hybrid- og linjerug. Nyheten KWS Trebiano har også vært i avlingstoppen i svenske Lantmännen sine sortsforsøk, med bedre strå og høyere sensitivitet for vekstregulering.

Typiske utfordringer med rugdyrking kan være legde og soppen med det norske navnet «mjøldrøye». Å rense rugen for mjøldrøye kan være kostnadskrevende, og fôrrug avregnes også lavest av kornartene. Fordi Vestfoldmøllene ikke renser mjøldrøye, bør rugprodusenter vurdere alternative mottaksanlegg ved levering av rug. Prisløypa for matrug er negativ, slik at matrug bør leveres relativt kort tid etter tresking.

Rugen har åpen blomstring, noe som gjør den spesielt utsatt for sopp i akset. Den nye hybrid høstrugsorten **Trebiano** fra foredlingsfirmaet KWS har en spesielt stor pollenproduksjon, som bidrar til å beskytte akset mot mjøldrøye. Hybridene har vært kjent for større mjøldrøyerisiko enn linjerugen, men dette kan kanskje endre seg med KWS Trebiano?



Linjerug til venstre og hybridrug til høyre, 1. november 2019.



Leiv Tore Haugen inspiserer rugåkeren sin 5.mai. Venstre side linjerug, høyre side hybridrug.

Begge rugsortene etablerte seg jevnt og fint. Hybridrugen fikk dessverre noe flekkvis utvintring, mens linjerugen overvintra godt. Linjerugen hadde også kraftigst og tettest bestand av sortene helt fra starten av. Den 5.mai var linjerugen 10 cm høyere (35cm) enn hybridene. Ugras fantes ikke på skiftet med linjerug, på skiftet med hybridrug var det også ubetydelig lite ugras å se. Ved tresking var linjerugen 20 cm over hybridene (180cm høyde på linjerugen). Linjerugen hadde også mer legde enn hybridene. Minst legde var det der hvor hybridene var gjødslet fra utendørs gjødselkum. Tilført totalmengde nitrogen var på kun 5 kg/daa, i form av storfe bløtgjødsel. Tresking gikk bra på tross av legde. Forhåndsprøven viste 2 korn med mjøldrøye i hybridrugen, og ingen mjøldrøye i linjerugen. Ifølge Leiv Tore ble avlinga på linjerugen noe større enn hybridrugen, anslått til ca 600kg/daa.

Gårdsbesøk hos Leiv Tore Haugen

Et eksempel på rugens fordeler fant vi da vi besøkte gårdbruker Leiv Tore Haugen i Våle. Leiv Tore produserer korn, oljefrø, gras, grønnfôr og melk, alt økologisk. Med seg inn i drifta har han kompetanse fra Frankrike, hvor han i 5 år bodde i et større korndistrikt og tok doktorgraden i husdyrernæring.

Den 26.september 2019 sådde Leiv Tore ca 30 dekar linjerug (18kg/daa Granat) og 30 dekar hybridrug (13 kg/daa Binntto) ved siden av hverandre.



Granat linjerug i blomst. Foto Leiv Tore Haugen.